

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. 5: Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ε. Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΑΓΙΑ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ΙΤΑΛΙΑ

Ο Νικηφόρος Ξωκός προσπάθησε να προστατέψει τις βυζαντινές επαρχίες από τους Άραβες και να ενισχύσει τη βυζαντινή επιρροή στη Ρώμη και στα ημιαυτόνομα κρατίδια της Κ. Ιταλίας.

Οι Βενετοί μετέφεραν με τα πλοία τους βυζαντινά στρατεύματα στο θέμα της Λογγοβαρδίας (η Βενετία κυρίως, αλλά και οι άλλες ναυτικές πόλεις της Ιταλίας αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα στη διάρκεια του 10^{ου} αι.)→ ο Βασίλειος Β΄ συνήψε ευνοϊκή εμπορική συνθήκη με τους Βενετούς → μοιραία μακροπρόθεσμα για την οικονομία του βυζαντινού κράτους

ΑΓΙΑ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

- Τα κρατίδια της Ιταλίας έγιναν το μήλο της έριδας ανάμεσα στο Βυζάντιο και στη Γερμανική αυτοκρατορία (χάθηκαν οριστικά για το Βυζάντιο το 1071, όταν τις κατακτούν οι Νορμανδοί, λαός σκανδιναβικής καταγωγής)
- 962: ο Όθωνας Α΄ στέφτηκε από τον πάπα της Ρώμης «αυτοκράτωρ των Ρωμαίων» → Ο Νικηφόρος αρνήθηκε να αναγνωρίσει στον Όθωνα τον τίτλο του αυτοκράτορα ← ναύαγιο της πρεσβείας του επισκόπου Κρεμόνας Λιουπράνδου, ο οποίος είχε φτάσει στην Κωνσταντινούπολη για να προτείνει ειρήνη και γάμο του γερμανού διαδόχου με μια βυζαντινή πριγκίπισσα με προίκα τις βυζαντινές κτήσεις της Ν. Ιταλίας (968)
- Βελτίωση σχέσεων επί Ιωάννη Τσιμισκή: ο Όθωνας Β΄, διάδοχος του Όθωνα Α΄ νυμφεύτηκε την αδελφή του αυτοκράτορα → η Θεοφανώ έφερε στην αυλή των Οθωνιδών τις συνήθειες και τις παραδόσεις του βυζαντινού πολιτισμού

ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

α΄ Σχίσμα το 867:

- όταν ο ηγεμόνας των Βουλγάρων Βόρης δυσареστημένος εξαιτίας της ανάθεσης του επισκοπικού θρόνου της Βουλγαρίας σε Έλληνα επίσκοπο , στράφηκε στην Εκκλησία της Ρώμης το Βυζάντιο αντέδρασε δυναμικά :
- ο πατριάρχης Φώτιος στράφηκε εναντίον της παπικής εκκλησίας κατηγορώντας τη για θέματα λατρείας και για δογματικά θέματα (filioque). Με τη Σύνοδο του 867 ο πάπας Νικόλαος αναθεματίστηκε, ενώ η Σύνοδος του 870 στην Κωνσταντινούπολη αποφάσισε πως η Βουλγαρία θα υπαγόταν στη δικαιοδοσία του πατριαρχείου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A

1. Ποια πολιτική ακολούθησε ο Νικηφόρος Φωκάς στην Ιταλία;
2. Ποια πολιτική ακολούθησε ο Βασίλειος Β΄ απέναντι στους Βενετούς;
3. Ποια τύχη είχαν οι βυζαντινές κτήσεις στην Ιταλία;
4. Ποια ήταν η αιτία της επιδείνωσης των σχέσεων του Βυζαντίου με την Αγία Ρωμαϊκή αυτοκρατορία του Γερμανικού Έθνους επί Νικηφόρου Φωκά; Ποια ήταν η τύχη της πρεσβείας του επισκόπου Κρεμόνας Λιουτπράνδου στην Κωνσταντινούπολη;
5. Πώς διαγράφονται οι σχέσεις του Βυζαντίου με την Αγία Ρωμαϊκή αυτοκρατορία του Γερμανικού Έθνους επί Βασιλείου Β΄;
6. Σχίσμα Εκκλησιών: Πότε έγινε; Ποιοι ήταν οι πρωταγωνιστές; Ποιες ήταν οι αιτίες, ποιες οι αφορμές και ποιες οι συνέπειές του;

B (Επιλέξτε μία για να την αναπτύξετε γραπτά)

1. Αφού λάβετε υπόψη σας την πολιτική που ακολούθησε ο Βασίλειος ο Β΄ ο Μακεδών τόσο απέναντι στους Ρώσους, όσο και απέναντι στους Φράγκους ποια συμπεράσματα μπορείτε να εξάγετε σχετικά με τους τρόπους που ακολουθούσε η διπλωματία στο Βυζάντιο;
2. Λαμβάνοντας υπόψη τη στάση που τήρησαν οι Βυζαντινοί απέναντι τόσο στην αυτοαναγόρευση του Συμεών ως *βασιλεύς των Βουλγάρων και των Ρωμαίων* όσο και στον τίτλο που απέδωσε ο πάπας της Ρώμης στον Όθωνα Α΄ μετά τη στέψη του («αυτοκράτωρ των Ρωμαίων») ποια σημασία πιστεύετε πως είχε για τους βυζαντινούς η χρήση του τίτλου «*αυτοκράτωρ των Ρωμαίων*»; (Στην απάντησή σας θα σας βοηθήσουν α) το απόσπασμα από τα *Βυζαντινά κείμενα*, στη σελ. 44 του βιβλίου σας β) το παρακάτω απόσπασμα από το: Λιουτπράνδος της Κρεμόνας, *Πρεσβεία στην Κωνσταντινούπολη του Νικηφόρου Φωκά*, μεταφρ. Δ. Δεληολάνης, εκδ. Στοχαστής, Αθήνα 1998, σ.33.

(...) *Ετοιμαζόμενοι να του απαντήσω σε έντονο ύφος και να αποκρούσω την κομπορρημοσύνη του με τον κατάλληλο τρόπο, αλλά ο Νικηφόρος δε με άφησε, γιατί μου φώναξε για να με προσβάλει: “Εσείς δεν είστε Ρωμαίοι, αλλά Λογγοβάρδοι.”*

(...) *Σαν να μην έφταναν οι μέχρι τότε συμφορές μου την ημέρα της αναλήψεως της αγίας μητέρας του Θεού, παρθένου Μαρίας, έφτασαν πρέσβεις του Ιωάννη, αποστολικού δεσπότη και οικουμενικού πάπα, με επιστολές στις οποίες παρακαλούσαν τον Νικηφόρο, αυτοκράτορα των Ελλήνων, να γίνει συγγενής και να συνάψει σταθερή φιλία με τον προσφιλή πνευματικό του γιο Όθωνα, σεβαστό αυτοκράτορα των Ρωμαίων. Αυτή η λέξη όμως, αυτός ο τίτλος, σύμφωνα με τους Έλληνες, αμαρτωλός και προπετής, πώς δε σκότωσε το γραμματοκομιστή, πώς δεν τον εκμηδένισε πριν καν τη διαβάσουν (...). Οι Έλληνες λοιδορούσαν τη θάλασσα, έβριζαν το μεγάλο πέλαγος κι εξίσταντο υπερβολικά που μπόρεσε να κουβαλήσει στη ράχη του τόσο ανοσιότητα (...). “Δε ντράπηκε” έλεγαν “να αποκαλέσει τον οικουμενικό αυτοκράτορα των Ρωμαίων, το σεβαστό, μέγα και μοναδικό Νικηφόρο ‘αυτοκράτορα των Ελλήνων’, και να χαρακτηρίσει ‘αυτοκράτορα των Ρωμαίων’ έναν άνθρωπο βάρβαρο και φτωχό! (...)*

3. Με αφορμή την παραχώρηση προνομίων στις ιταλικές δημοκρατίες ο S. Lopez αποκάλεσε τους Βυζαντινούς «ευτυχείς μονόφθαλμους». Ποιο είναι το νόημα αυτού του χαρακτηρισμού;